

Javaslat
Stockinger Artúr és a Kalap és Sipka Múzeum

Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Készítette
Riedel család

aláírás
Nagydorog/Budapest, 2017. április

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Riedel család

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név ...Dr. Riedel Miklós.....

Levelezési cím:...1022 Budapest, Aranka utca 2.....

Telefonszám: 06 20 238 6 238.....

E-mail cím: ...riedel@ludens.elte.hu.....

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Stockinger Artúr és a Kalap és Sipka Múzeum

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

7044 Nagydorog, Kossuth u. 51

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☒ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Stockinger Artúr (1926 – 1994)

Stockinger Artúr Szekszárdon született 1926 novemberében. Egész életét a tolnai dombok között töltötte, ez határozta meg e táj és a benne élők iránti vonzalmát, szeretetét. Gyermek- és ifjúkorát a Tevel melletti Csurgó-pusztán töltötte, ahol apja 150 hektáron gazdálkodott. A pusztai élettel együtt nőtt fel, játszótársai a cselédgyerekek voltak. Bonyhádon járt gimnáziumba, majd édesapja halála után fiatalon, 17 évesen folytatta a gazdálkodást. A kommunista hatalomátvétel után elvették a földjüket, rendőri felügyelt alatt állt, napszámos, vasúti munkás volt.

Sokat vívódott, hogy a papi szolgálatot válassza-e, végül a kisdorogi plébános hatására beiratkozott a győri szemináriumba, szinte „túlkorosan”, 35 évesen szentelték pappá. Nem lett békepap, káplánéveit Tamásiban, Decsen, Újpetrén, Villányban ide-oda helyezgetve töltötte. Végül 13 év sodródás után 1974-ben Nagydorogon talált igazi otthonra, szerető hívekre, haláláig itt volt plébános. Artúr atya 1994 áprilisában halt meg, a nagydorogi temetőben nyugszik, sírfeliratát maga fogalmazta meg: „Igyekeztem Jézusomat, Szűzanyámat, híveimet és szegény magyar nemzetemet szolgálni” (**képmelléklet**).

Nagydorog inkább református hagyományú település, katolikus temploma a harmincas években épült. Az egyszerű templomot Artúr atya korszerűsítette, igazította a puritán modern liturgiához. Nagydorog mostani plébánosa, Sebestyén-Molnár Árpád néhány részletében tradicionálisabb, ünnepélyesebb arculatot alakított ki. A Nagydoroghoz tartozó filia, Pusztahencse éledő, fejlődő falu volt már a nyolcvanas években is, szépszámú hívő közösséggel, ám nem volt temploma. A puszták népe elhatározta, hogy megépítik templomukat Cserhádi József megyéspüspök jóváhagyásával, komoly erkölcsi és anyagi támogatásával. A rendszerváltás előtt a templomépítés még egyáltalán nem volt megszokott dolog, talán a „tűrt” kategóriába esett. Artúr atya teljes erejét a templomépítésnek szentelte. Híveivel, különösen Zsúnyi Illés barátjával éveken át ezen munkálkodott, gyűjtötte a pénzt, összehangolta, irányította, szervezte a munkákat [1]. A szép kis templomot 1990-ben szentelte fel Mayer Mihály pécsi megyéspüspök (**képmelléklet**). Bazsonyi Arany festőművész (1928 – 2011), az oltárkép alkotója írja visszaemlékezésében, hogy a Krisztus-papucsban járó Stockinger Artúr atya apostolként is jelen van a pusztahencsei kis templom „lélekvaró” szentélyszekeljében (**1. melléklet, képmelléklet**).

Stockinger Artúrt az itt töltött húsz év igazi nagydorogivá tette, de nem csak itt működött, hanem nyolc falu papja volt. A megtartó közösség, öreg, fiatal egyaránt szeretettel, bizalommal köszöntötte, fordult hozzá, kérte tanácsait. Volt mindenkihez egy jó szava, kedvessége, türelme. Felekezetre, korra tekintet nélkül szinte mindenki az elismerés hangján szólt a plébános úrról, és emlékeznek rá még ma is. Egykori kis ministránsai azóta már felnőtt családanyák, családapák, és visszatérő hívei a katolikus közösségnek. A szabad természetben, a növények és állatok állandó közelségében érezte igazán jól magát. Ezért amikor csak tehetett, télen és nyáron egyaránt nagy sétákat tett a határban. Nagy-nagy öröm volt számára, hogy az újra sajátjának tudott föld ott volt a közelében: a szűkebb hazájának fogadott és szeretett Nagydorogon. Életének szinte minden cselekedetét gyermekkorában a pusztán, a cselédek között szerzett kedves élményei határozták meg. Ebből adódott, hogy hamar megtalálta a hangot, a közös témát a falu népével. Különös gazdag szellemével élt hívei között a mindennapokban. Így vélekedett: „ne hívassátok magatokat úrnak, mert egy a ti uratok, az Isten. Ne hívassátok magatokat Atyának, mert egy a ti atyátok, a mennyei Atya.”

Horváth István egykori T Sz elnök és gazda nem is mint papra, hanem inkább, mint földműves kollégára emlékezik, a jó humorára, a belső békét sugározó személyiségére (**2. melléklet**). A múlt és a jelen történelmének állandó kutatója és elemzője volt. A történelemből vett tapasztalatait, megfigyeléseit, tanulságait igyekezett továbbadni híveinek, barátainak, az ifjúságnak, mind a családban, mind az őt körülvevő hívek, gyerekek körében. Nemzetéért aggódó ember volt, kötelezőnek tartotta maga számára Illyés Gyula gondolatát: „Ha romba dőlt is újra rakható, Kert, ház, haza, Csak egy a titka: kezd el, Fiadnak kell folytatnia.” A rendszerváltás után ehhez nagy lendülettel fogott hozzá, de sajnos korai halála miatt ebben már nem teljesezhetett ki. Hányatott sorsáról, gondolatairól bővebben a „Puszták plébánosa” c. könyvben olvashatunk [**2**].

Életének, működésének valódi visszaigazolása, hogy nemcsak hívei, hanem utóda, Sebestyén-Molnár Árpád plébános) és a település mindenkori vezetői – Pinczési László (**3. melléklet**), Dobri István (**4. melléklet**), Veres Imre, Kovács György polgármester urak – őrzik, ápolják emlékét. A megbecsülést mutatja a 2014. április 26.-i emlékező szentmise, és az emlékét megörökítő tábla a felújított nagydorogi plébániaépület homlokzatán (**képmelléklet**).

A kultúra iránti érzékenységet, gyűjtőszennvedélyét szüleitől, nagybátyjától örökölte. Szeretettel őrizte meg a családi könyvtárat és gyarapította azokat saját szerzeményeivel. A világra való kitekintés és az emberekkel való megismerkedés vágya hajtotta újabb és újabb utazásain. Módszeresen figyelte a különböző népek jellegzetes vonásait, szinte antropológusként ismerte az embertípusokat. Hazai és külföldi utazásai során egy-egy kalappal, népviseleti tárggyal gazdagította gyűjteményét. Új szerzeményeivel kapcsolatos tudását, örömét megosztotta ismerőseivel, híveivel, a falu népével. Reverendában ritkán mutatkozott, annál inkább valamely újonnan szerzett egzotikus kalapban, sokszor rövid nadrágban, papucsban. „Jézus Krisztus is saruban járt” mondogatta az őt óvatosan figyelmeztető konzervatívabb híveinek. Ahogyan egy róla szóló újságcikk is jellemezte: „Plébános úr cifraszűrben” (**5. melléklet**).

Kalap és Sipka Múzeum

Stockinger Artúr egyre bővülő fejfedőgyűjteményét eleinte csak a látogatói ismerhették meg. A falu népének azonban egyáltalán nem volt ismeretlen a gyűjtemény, mert Artúr atya rendszeresen hordta a kalapokat: gyakran így ment ügyeit intézni vagy csak egyszerűen sétálni. Ebben nem valami különködés vezette, hanem az ismeretterjesztés, a tanítás vágya, és az, hogy egy szűkebb közösségben élők is megismerhessék távoli népek kultúráját.

Végakarata volt, hogy – az eredetileg mintegy 50 darabos – gyűjteményéből a közössége épülhessen. Könyvei jó részét a település könyvtárának hagyta, kalapgyűjteményéből rokonai, a Riedel család a Nagydorogi Önkormányzattal együttműködve megalapították a Kalap és Sipka Múzeumot (**képmelléklet**) [**3**]. A létesítmény azóta komolyan járul hozzá Nagydorog kulturális fejlődéséhez és országos ismertségéhez. A gyűjtemény nem tudományos szemléletű, hanem a világra nyitott ember – a jó érzékű amatőr gyűjtő – érdeklődését tükrözi. Sokszínűsége és változatos gazdagsága azonban jól szolgálja a plébános úr mindenkori szándékát: szórakoztat, emlékeztet és tanít.

A fejviselet valamilyen formában minden kultúrában megtalálható. A fejfedőknek kettős funkciójuk van, védik a fejet és díszítenek. Minthogy az időjárás befolyásától óvják a viselőjüket, évszakonként, a földrajzi helytől függően is változnak, és ezért a szélsőséges

időjárású területeken a leggyakoribb használatuk. Bár a fejlet részben vagy egészben beborító kalapok, sapkák és fejkendők viselésének tagadhatatlan a gyakorlati szerepe, díszítő, vallási, mágikus és szimbolikus funkciójuk gyakran ugyanennyire fontos. A kalap nagysága, színe, minősége igen gyakran a viselője társadalmi helyzetéről, rangjáról vagy foglalkozásáról is tanúskodik.

A kiállításon jelenleg közel százötven kalap és sipka látható a világ számos tájáról, Európából (Anglia, Skócia, Olaszország, Balkán, Skandinávia, Spanyolország, Lappföld), Afrikából (Tunézia, Mali), Ázsiából (Törökország, Japán, Kína, Mongólia, Közép-Ázsia, Közel-Kelet), Észak-és Dél-Amerikából, Ausztráliából. Különösek közép-afrikai, amerikai, ausztrál bőrkalapok, a perui indiánok londoni mintájú keménykalapja, a kínai gyereksapka. Érdekes a tübitejkagyűjtemény, a zsidó kipák kollekciója, az arab fejsál, az Alpok vidékének kalapjai, amelyek egyszerre jelentenek népi és városi viseletet. A magyar kalapviseletet egyebek között hortobágyi csikóskalap, pörgekalap, somogyi ünnepi juhászkalap, kucsma, süveg, Kossuth-kalap képviseli. Több székely szalmakalapot is láthatunk, egyebek között a kőrisspataki Szalmakalap Múzeumból. A gyűjtési körbe az egyensapkák ugyan nem tartoznak bele, de azért van néhány kivételesen érdekes darab: német repülősapka a világháborúból, működő fejhallgatóval, szovjet katonai usanka, többféle baret, doktori kalap Angliából stb. Számos jellegzetes öltözk, suba, cifraszűr, parádés kocsis öltözet, skót férfi viselet, török és perui öltözet, továbbá Stockinger Artúr néhány személyes tárgya, újságcikkek, képek idézik fel a gyűjtő-utazó-tanító plébános személyiségét.

A kiállítás három helyiségben található: 1. Európa, Ázsia, Afrika kalapjai, tübitejkák, kipák, 2. civil és katonai egyenkalapok, egész alakos viseletek fejfedővel, 3. magyar népi kalapviselet, szalmakalapok, Stockinger Artúr emléksarok. Az installáció jellegzetessége, hogy a kalapok azonos fehér fejekre illesztve a falakra festett kontinenstérképek (Európa, Ázsia, Afrika) megfelelő helyein vannak elhelyezve, megkönnyítve a látogató néprajzi tájékozódás (**képmelléklet**). Az installáció a Riedel család és Németh János grafikusművész munkája. A fejviseletet bemutató képeket a Néprajzi Múzeum Filmtára és a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Képcsarnoka biztosította a kiállítás számára, a magyar népi fejviselet fotói Kunkovács László Kossuth-díjas művész munkái.

A Kalap és Sipka Múzeum 1995-ben nyílt meg. A megnyitón Gémes Balázs a Szekszárdi Múzeum munkatársa tartott érdekes előadást a fejviseletekről, Sári László, a Magyar Rádió vezető dramaturgja értékelte Stockinger Artúr életét és munkásságát (**6. melléklet**). Az amatőr gyűjteményt neves szakemberek: Katona Edit és Wilhelm Gábor, a Néprajzi Múzeum munkatársai, Ságvári György a Hadtörténeti Múzeum munkatársa valamint Sommer László (Országos Rabbiképző) segítettek feldolgozni, rendszerbe foglalni, a kiállításra felkészíteni.

A gyűjtemény az alapítása óta jelentősen kibővült új szerzeményekkel, 2006-ban költözött jelenlegi helyére (Nagydorog, Kossuth utca 51), a községi könyvtár melletti önálló épületbe. Az épületben a múzeum mellett gyakran házasságkötés helyszínéül is szolgáló közösségi terem is van. A kiállítás a település polgármestere által megbízott személy – rendszerint a könyvtáros – segítségével látogatható meg. Évente sok száz hazai és külföldi látogató, iskolás és turistacsoportok csodálják meg ezt az egyedül álló kiállítást.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Fentieket összegezve megállapíthatjuk, hogy Stockinger Artúr munkássága valamint gyűjteményéből megalapított Kalap és Sipka Múzeum nem csak Nagydorog, hanem egész Tolna megye büszkesége lehet. Indokainkat tételesen a következőkben foglalhatjuk össze.

- Stockinger Artúr személye ma is közbecsülésnek örvend, tisztelik hajdani hittanos tanítványai. A temetőben az igényes síremlékét a település lakói rendszeresen ápolják, a plébánia épületén 2014 óta emléktábla emlékeztet rá (**képmelléklet**). Életének évfordulóit a településen rendszeresen megünnepelik.
- A Kalap és Sipka Múzeum az elmúlt 27 év alatt rendszeresen látogatott intézménnyé vált. Látogatói létszáma éves átlagban 200-300 fő, hazai és tekintélyes számban külföldi vendég. A múzeumba belépőjegy nincs, a vendéglétszámot a folyamatosan vezetett vendégkönyvek igazolják. Ugyanitt olvashatók a látogatók elismerő, lelkes bejegyzései is.
- A múzeum rendszeres tárgya újságcikkeknek (Népszabadság, Új Ember, Képes Újság, Műértő, Tolnai Népiújság stb.), rádió- és TV-riportoknak (Katolikus Rádió, ATV, M1 stb.) nem csak kezdetben, de legújabbban is. Példaként idézünk egy régebbi és legfrissebb újságcikket (**7, 8 melléklet**).
- Tudomásunk szerint nincs hasonló önálló gyűjtemény sem az országban, sem a határon túli környezetünkben. Kőrspatakon ugyan található hasonló intézmény, de korlátozott gyűjtő- és bemutatókörrel (Szalmakalap Múzeum). Más hasonló gyűjtemények nem néprajzi jellegűek, hanem polgári viseleti, ill. divatkalapokat mutatnak be.
- A Kalap és Sipka Múzeum hozzájárul Nagydorog, ill. Tolna megye (az Értéktárban már részben jegyzett) kulturális anyagához.
- A Kalap és Sipka Múzeum országos múzeumi aktivitása során többször is szerepelt a Múzeumok éjszakáján (La Nuit des Musees 2006, 2007) valamint a Nemzeti Múzeum által szervezett Múzeumok Majálisa rendezvényen (2008, 2010, 2012) (**9. melléklet, képmelléklet**).
- A Kalap és Sipka Múzeumhoz időnként megkeresések érkeznek tárgyak kölcsönzésére, ill. véleményadásra, ez utóbbira azonban a szakmai kompetenciánk korlátozott.
- A Kalap és Sipka Múzeum országosan ismert intézmény. A Google-on mintegy 1000 találat érkezik rá. Nagydorog fontos látnivalója, kulturális intézménye (<https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagydorog>), a település iskolásai rendszeresen látogatják. A múzeum a Tájak-Korok-Múzeumok mozgalom bélyegző helye (száma 1734).

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- [1] Zsúnyi Illés: Nehéz idők, magánkiadás, 2001, p. 89
- [2] Puszták plébánosa, Magyar Almanach Kiadó, Budapest, 2004
- [3] Az alább megadott honlapon számos fotó, videó, TV-felvétel található.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

<http://www.kalapmuzeum.hu> (frissítés alatt)

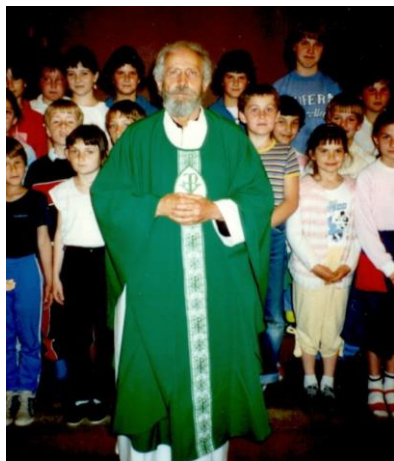
III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:

Képek, fényképek

Stockinger Artúr nagydorogi plébános

A pusztahencsei templom

Stockinger Artúr emléktáblája a nagydorogi plébániaépület falán

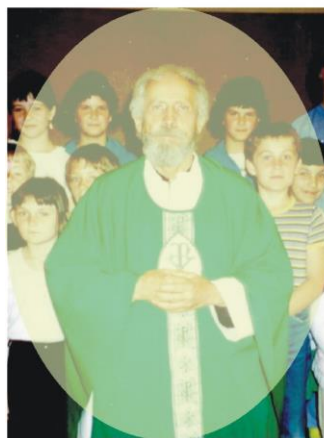
Képek a Kalap és Sipka Múzeumból

A Kalap és Sipka Múzeum emblémája

Meghívó Stockinger Artúr halála évfordulóján megtartott szentmisére és az emléktábla avatására (2014)

Szeretettel várjuk

ankerstocki
STOCKINGERARTÚR
(1926-1994)

nagydorogi plébános
halála 20. évfordulója alkalmából

2014. április 26-án, szombaton 10⁰⁰-kor kezdődő
megemlékező szentmisére
a nagydorogi római katolikus plébániatemplomban

a szentmise pontifikánsa
S. E. R. Mayer Mihály ny. megyéspüspök

a szertartás után
leplezzük le és kerül megszentelésre
a jubileumi emléktábla
a plébániaépület főhomlokzatán

majd kis állófogadás
a Sportesamok Klubhelyiségében

a nap folyamán megtekinthető
a Kalap és Sipka Múzeum részben új installációja is

Veres Imre
polgármester

Sebestyén-Molnár Árpád
plébános

Riedl család

Múzeumok Majálisa (Magyar Nemzeti Múzeum, 2008)

2. AHtv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Támogató dokumentumok

Kovács György Nagydorog polgármestere
Nagydorogi Értéktár Bizottság
Ságvári György muzeológus
Wilhelm Gábor muzeológus

Publikációk, cikkek, dokumentumok

1. melléklet – Bazsonyi Arany festőművész írása [2]

Stockinger Artúr

Templomra vágytak már régóta Pusztahencse lakói. A megvalósulás, a templom építése idején fáradhatatlanul munkálkodtak az emberek. Ki milyen területen tudott, ott dolgozott. Nagydorogról járt át a lelki erősítő, gondozó, a katolikus pap. Így ismerhettem meg, amikor a templom szentély-szekkóját festettem. Bízó csendességgel, örömmel szemlélte a munkálatokat.

Egyenlő szeretettel látta el teendőjét minden hozzá tartozó faluban. Györkönyben, a szomszéd faluban sincs katolikus templom. Egy alkalommal átvitt autóján vasárnapi misére. Kis parasztház első szobája vált az imádság, az áldás, az áldozat templomává. Az ősidők tisztasága áradt.

Érdeklődése tág volt, emberekhez, természethez egészen közel álló. Megmutatta a szőlődombok présházorát, ahol a táj az emberi alkotással gyönyörű összhangban, a szépség örömeiben van. Kertjét otthon ő művelte, kalapokat gyűjtött széles e világból. Különös, gazdag szellemével élt hívei között a mindennapokban.

Így ismertük meg az embert, a papot, akit megőriz a szívek emlékezete. Apostolként is, ahogy jelen van a pusztahencsei kis templom „lélekvaró” szentély-szekkóján is.

A krisztus-papucsban járó Stockinger Artur atyának tisztelettel

A pusztahencsei templom oltárképe

2. melléklet – Horváth István nagydorogi gazda, egykori TSz elnök visszaemlékezése (részlet) [2]

Főhajtás 10 év távlatából

Milyen embernek is ismertem meg Stockinger Artúr plébános urat?

Kezdeném talán azzal, hogy még misézését sem hallottam, mert a református felekezetnek vagyok tagja. Katolikus templomban gyermekkoromban karácsonykor betlehemi játékot adtunk elő Lendvai István esperes úr káplánkodása idején, amit ő tanított be. Meg is említették édesapámnak, aki református presbiter volt, hogy a fia a katolikusoknál betlehemezik. A válasz az volt, hogy jó helyre jár. Azóta is jó szívvel gondolok, az esperes úrra. Felnőtt koromban pedig, esküvőkön szoktam a katolikus templomba bemenni. A 70-es évek elején nem volt természetes, hogy egy nagy szocialista gazdasági egység elsőszámú vezetője és vallási felekezet vezetője között szoros emberi kapcsolat legyen.

Nagy Ferenc plébános .... halála után került Nagydorogra Stockinger Artúr plébános úr, aki egészen más megjelenésű, érdekes ember volt. Az első benyomás alapján az volt a véleményem, hogy nem ő lesz a katolikusok plébánosa, csak átmeneti megoldás a hívők részére. Hál' Istennek tévedtem. Ahhoz a növényhez tudnám hasonlítani, amely száraz talajba került, nehezen csirázott, vékony kis szárral jelzi, hogy meg kíván kapaszkodni, kis idő múlva csapadék hatására megerősödik, a gyökérzet hatalmas fává erősödik, és évről-évre sikeres termést hoz. Ilyen volt Ő is, aki haláláig szolgált Nagydorogon és itt is nyugszik.

Egy temetésen találkoztam vele, amikor egy tragikus körülmények közt meghalt munkatársunkat búcsúztattam. Később több alkalommal is találkoztunk, amikor kint a határban sétált, de csak köszöntünk egymásnak. Én a munkámat végeztem, megálltunk és elbeszélgettünk. A végén mindig a földműves embereknél, a paraszti munkánál, a természet szereteténél kötöttünk ki. Nagy hatást gyakorolt rám szerénységével, emberségével. Ezen találkozások alkalmával már azt sem vettem észre, hogy csicsó frizurával, vagy bocskorban volt, azt sem, hogy télen a Paphegyig a ródlit a hóna alatt viszi vagy húzza. Vártam már a sétái alkalmával való találkozást. Lassan észrevétlenül kialakult egy kölcsönös szimpátia.

Amikor a pusztahencsei templom épült még szállító eszközöket is a mi termelőszövetkezetünkötől rendelt. Nagy élményt jelentett a templom átadása hívő és nem hívő ember számára egyaránt. Ő csendben, szerényen, de belsőleg nagy boldogságban élte meg. Az elismerő szavakból nem sokban volt része.

Találkozásaink ettől kezdve már nem csupán futó kézfogást jelentettek. A halk köszönésben már benne volt minden olyan üzenet, amit ő küldött nekem, melyre vevő is voltam, elkezdődött egy jövő. Mindig érdeklődéssel hallgatta mit, hova, miért, mennyit és hogyan vetünk, mert ez már eltért az ő norfolki négyesétől. Szívesen végeztünk közösen is határszemeleket.

Betegsége gyorsan jött vagy jól titkolta. Nem panaszkodott, tudomásul vette, Istenre bízta magát. Kórházba menetele előtt találkoztunk, de nem egy kétségbe esett ember benyomását tapasztaltam, tele volt reménnyel, pedig egész biztosan tisztában volt betegségével.

Én nem mint papra, hanem mint földműves kollégára emlékszem, akit szeretünk az egyszerű humoráért, amit olyan közvetlenséggel adott tovább, amely csak a belső renddel, békével bíró ember sajátossága.

3. melléklet – Pinczési László polgármester köszöntője a Kalap és Sipka Múzeum megnyitásán, 1995 [2]

Tisztelt ünneplő közönség!

Nagyon sok szeretettel köszöntöm magam és az Önkormányzat nevében mindannyiukat, akik ma ünnepségünket megtisztelték jelenlétükkel. Külön nagy szeretettel köszöntöm a Riedel családot, akiknek köszönheti községünk, hogy erre az ünnepségre sor kerülhetett.

Készülődve e kiállításra minduntalan egy idézett jutott az eszembe: „Igyekeztem Jézusomat, Szűzanyámat, híveimet és szegény magyar nemzetemet szolgálni.” Ismerősek számunkra ezek a szavak, de különösen szívünkhöz nőtt az, akitől származnak, Stockinger Artúr.

Stockinger Artúr hosszú, küzdelmes út után jutott el Nagydorogra. Az itt teljesített 20 évi alázatos papi szolgálat során szívével is nagydorogivá vált. A falu és lakói jelentették számára a megtartó közösséget, az otthont. Ez a ragaszkodás és tisztelet kölcsönös volt. Hiszen jártában, keltében kicsi, nagy, fiatal, öreg nagydorogi polgár szeretettel és bizalommal köszöntötte őt. Stockinger Artúrnak községünkhöz való ragaszkodásáról mindent elmond az, hogy halála után e földben kívánt nyugodni. Ragaszkodása tette lehetővé azt is, hogy az utazásai során gyűjtött, a különböző népek kulturális hagyományait is jelző gyűjteménye ebben a faluban nyerjen elhelyezést. Nagy öröm ez számunkra, és fontos, hogy az utókornak is megőrizzük Stockinger Artúr emlékét. De fontos azért is, hogy az általa képviselt szellemiséget, a hagyományok tiszteletét, megbecsülését is továbbvigyük, gyermekeinkre, unokáinkra hagyományozzuk. Stockinger Artúrnak a magyar nemzet, a magyar nép iránti szeretetére emlékezve különös öröm számunkra, hogy Nagydorog első állandó kiállítására március 15-én kerül sor.

A hagyományozó emléke és szellemisége előtt fejet hajtván megnyitom és átadom Stockinger Artúr kalap és sipka gyűjteményéből rendezet kiállítást.

A gyűjtemény megtekintése előtt kérem, hallgassuk meg Dr. Gémes Balázs muzeológus és Dr. Sári László vezető dramaturg szakmai útravalóját.

4. melléklet – Dobri István polgármester könyvajánlója [2]

Ajánló

Egy nagyon szép felkérést kaptam. Stockinger Artúr halálának 10. évfordulójára megjelenő kiadványban írjam le, amit szívből érzek és emlékemben őrzök Plébános Úrral kapcsolatban. Ő valamivel előbb került a településre, szolgálata során és itt ismerkedtünk meg.

Róttá az utcákat jellegzetes rövidnadrágjában a nyári melegben, télen pedig húzta a szánkóját a havas utcában és ment a határba szánkózni. Őszintén mondom első benyomások alapján úgy gondoltam, hát "fura" egy ember. Többször beszélgettem vele a személyes megismerkedésünk után. Ekkor mutatta meg igazi énjét. Jó lelkű, nemzetéért aggódó kiváló ember. Itt a településen elfogadták és megszerették a helybéliek. Felekezetre és korra tekintet nélkül szinte mindenki az elismerés hangján szól plébános úrról. Volt mindenkire egy jó szava, kedvessége és türelme.

Két emlék nagyon élénken él bennem személyét illetően. Szekszárdon a Panoráma moziban a sors úgy hozta, hogy egymás mellett ülve néztük végig a Kevin Costner kitudó filmjét a Farkasokkal táncoló-t. Rokonával egy amerikai jezsuita atyával jöttek és a pénztáros jóvoltából egymás mellé kaptuk a jegyeket. A látottakról, illetve az akkori mindennapjainkról nagyon jól beszélgettünk a film megnézése után. A másik esemény a világháborús emlékmű avatás volt a 90-es évek elején. Beszéde, szelleme nagyon megfogott és a magyarságért megfogalmazott mondatai mind a mai napig fülemben csengenek. Mint polgármester köszönettel tartozom mind a magam, mind a település minden lakója nevében azért az értékért, amit kiállításként hátrahagyott és ezzel országos hírnévhez juttatta Nagydorogot. Ez a Kalap és Sipka Múzeum. Ezen gondolatokkal ajánlom ezt a kiadványt mindazoknak, akik szeretnék jobban megismerni Stockinger Artúr plébános úrnak az életét.

Így az ad nekünk útravalót ezekkel az emlékekkel, az örökségével arra a hosszú útra, ami még az élet után is vár ránk. Aki ide belép, mint ahogy beléptünk most mi is ide, hálával tartozunk neki azért, hogy ilyen útravalót kaptunk tőle. Így van ő jelen, és hát így leszünk talán mi is hosszabb és boldogabb életűek ezeknek az örömöknek a segítségével.

És hát ezt nem csak neki kell megköszönnünk, hanem a nagydorogiaknak is, akik lehetővé tették, hogy ez a kiállítás itt létrejöhessen, és hát a Riedel családnak, akik létrehozták ezt a kiállítást, és lehetővé tették, hogy ezentúl bárki erre járó örömet lelje benne. Nagyon köszönjük nekik, és nagyon sok sikert, nagyon sok látogatót kívánunk ehhez a kiállításához.

7 melléklet Képes Újság, 1996. november 30.

Emeljük kalapunkat...

Megesett – meséli róla barátja –, hogy skótszoknyába bújít, s abban sétált a faluban. Kérdeztem is tőle, hogy szerinte mit gondolnak most az emberek. Ő meg így felelt nevetve: „Azi, hogy én egy ilyen bolondos pap vagyok...”

Stockinger Artúr nagydorogi plébánost nem zavarta, ha kissé bohémnek tartják a hívei. Sokkal mélyebb dolgokat tartott fontosnak, mint a formális tekintélytisztelést. Így aztán, ha olyan kedve volt, subában, báránypőrcsapkában ment névnapot köszönteni. Ha épp nem a reverendáját viselte, olyan fejedőt tett a fejére, amilyen a kezébe akadt. Kuruc süveget, úzbég tübetjékát, bosnyák fert vagy kínai kulikalapot. Volt bőven miből válogatnia. A nagy tudású katolikus pap ugyanis – aki gyerekként ezredes rokona sisakjait, sapkáját próbálgatva kapott „ihletet” – a fejedők jó ismerője, szenvedélyes gyűjtője volt.

Ennek a szenvedélynek köszönheti létét egy igen érdekes és tanulságos állandó kiállítás. A két esztendeje, 68 éves korában elhunyt plébános örökösei ugyanis nagybátyjuk kérésére ilyen módon tették közzé a kivételes gyű-

teményt. Az ügyet felkaroló, a gyűjteménynek otthont adó nagydorogi önkormányzatnak is köszönhetően így váltak mindenki számára elérhetővé Stockinger Artúr kedvencei.

A több mint hatvan fejedőt, jellegzetes népi öltözeteket bemutató múzeum magyar szobájában a hazai sapkák, kalapok világában barangolhat a

Gyereksapka Kinából, Mongóliából

Változatok tübetjékára – s ez csak néhány a múzeumban látható úzbég sapkák közül

„Ebben a subában gyakran átsétált hozzánk is a plébános úr” – mutatja Weber Lajos

A magyar fejedők néhány jellegzetes típusa

látogató. Megtudhatja például, mi a különbség a porge kalap és a Sobri-kalap között, vagy hogy miért nem lehetett 1813-ban egy karima nyolc hüvelyknél szélesebb... A másik helyiségben a világ legkülönfélébb fejedői láthatók, térképként rajzolva meg azt az utat, amit a néhai plébános bejárt.

seletet is hozott, de fejedő nélkül sehonnét sem tért haza.

A hálás utókor örömeire is. Mert másképpen honnan jött volna létre az ország egyetlen kalap- és siphkamúzeuma?

Le a kalappal Stockinger Artúr emléke előtt.

Molnár Valéria

FOTÓ: TÓTH ATTILA

2

KÉPES ÚJSÁG

Pörgekalaptól a tübetejkákon át a nevenincs legyezős ritkaságig

Fantasztikus fejfedők Nagydorogon

Kalap és Sípka Múzeum a hivatalos neve, ám jóval többféle fejfedő látható a falak között. Kucsmák, kendők, süvegek, katonai kobakvedők is. Hasonló kiállítás hazánkban nincs máshol, ezért aki a tolnai dombok közelébe vetődik, annak érdemes megnéznie.

Palásti Péter
peter.palasti@mediaworks.hu

NAGYDOROG Téved, aki azt hiszi, hogy Nagydorog nagyobb Dorognál, ami Komárom-Esztergom megyei város. Ellenkezőleg, a nevéhez képest egyáltalán nem nagy, az viszont vitathatatlan, hogy a település központjában található Kalap és Sípka Múzeumot érdemes meglátogatni.

Egy szóval szerint sok jó ember kis helyen is él. Lényegét tekintve ugyanez elmondható arról a gyűjteményről is, amit a nagykövetség hajdonai katolikus plébánosa, Stockinger Artúr alapított meg. Visszonylag kis területen ugyanis nagyon sok fejfedőt sikerült elhelyezniük a kiállítás készítőinek, akik találtak helyet arra, hogy bemutatassanak jellegzetes ruhadarabokat. Ennek köszönhetően megtekinthető néhány sula, cifraszúr, palóc női és skót férfiviselet, de még indiai öltözet is.

Az ingyen látogatható nagydorogi múzeumban arra is van lehetőség, hogy a látogatók a saját fejükre tegyenek egy-egy különleges kiállítási tárgyat

Mindezek nem szorítják háttérbe a kalapokat és sápkákat, melyek száma – a folyamatos felajánlásoknak köszönhetően – évről évre gyarapszik. A főbejárat mellett elsőként a jellegzetes régi magyar fejfedők vehetők szemügyre. Ezek közül is legszembetűnőbb az úgynevezett pörge kalap, de nem sokkal távolabb a tekintet a juhász-, a székely- és a Kossuth-kalapokon sem.

A következő teremben a világ különböző népeinek fejfedői

láthatók. Angliából, Svédországból, Olaszországból, Skandináviából, Spanyolországból, Lappföldről, Tunéziából, Törökországból, Japánból, Kinából, Mongóliából, továbbá a Közép-Keletről és Amerikából egyaránt. Érdekes az úgynevezett tübetejkagyűjtemény és az arabok által rendszeresen viselt fezek, továbbá a piros-fehér, illetve fekete-fehér kockás kendők kollekcója. Am még ezekhez képest is nagyobb

„kincsnek” számít az a nevenincs valami, amit a Tóvöl-Keleten nemcsak fejfedőként, de legyezőként is használnak férfiak és nők egyaránt, attól függően, hogy mire van épp szükségük.

A komoly érdeklődőknek viszont sok időre volna szükségük, mert még egy óra alatt sem tekinthető meg akapusan a gyűjtemény, bár az egész látványa ennek fele alatt is felejtethetetlen élménnyé válik. A katonacél és a haditechnika iránt vonzódók számára kihagyhatatlan a külön

bűvítő hadseregek által rendszeresített egyenysapkák tanulmányozása, melyek között több barrett, ma is működő lehallgatóval ellátott, továbbá szovjet típusú usanka, de még angol doktori kalap is látható.

Akinek mindez kevés lenne, annak ott van még egy igazi kényelmes amerikai cilinderrel együtt vagy a kínai gyerekcipő, mely nemcsak a hűség, de állítólag a megromlás is véd.

Azt akarta, hogy mindenki megnézhesse

Stockinger Artúr Szekszárdon látta meg a napvilágot 1926. novemberben. Egész életét a tolnai dombok között töltötte. Gyermek- és kamaszéveit a Tóvöl mellett Csurgó-pusztán élte, ahol – édesapja halála után – magja is gazdálkodott. A második világháború után államosították a földjeiket; családjukat még a környékről is elűzték. Ő ekkor lett a papi szeminárium hallgatója Győrben. 1974-től pontosan húsz évén át, halála napjáig Nagydorog plébánosa volt. Ugyanakkor, halála után a számára oly fontos, és felfelé drózt gyűjteménye mindenki számára megtekinthető legyen. Ére 1995 óta van lehetőség, amikor rákora a nagydorogi önkormányzat vezetése összehívja megnézni az országban ma is egyedülállóan számító Kalap és Sípka Múzeumot. Az már a történelem firtora, hogy abban az épületben, ahol eredetileg a hajdoni plébánia helyi bizottsága működött. Ma viszont nemcsak a ritkaságokkal teli múzeum tekinthető meg a falak között, de itt van a könyvtár, és a nagyteremben is sokan mondják ki a boldogító IGEN-t is egymásnak.

További információkért

TRAFFIPAX

PROGRAMOK

9. melléklet Múzeumok Majálisa 2008, sajtóanyag

Harmincezer látogató a Múzeumok Majálisán - Fotógaléria 2008. május 19.

Több mint harmincezer látogattak el a hétvégén a Múzeumok Majálisára; a kétnapos rendezvényen a legigényesebben megjelenő múzeumnak járó közönségdíjat a turai Falumúzeum kapta, a legszínesebb, legszórakoztatóbb programért járó elismerést pedig a Magyar Nemzeti Múzeumnak ítéltek a látogatók - közölte az MTI-vel hétfőn Lovas Judit. A Magyar Nemzeti Múzeum köznevelődési főosztályának vezetője elmondta, hogy a Múzeumkertben rendezett kétnapos esemény jó hangulatban telt, s nagy örömeire szolgált, hogy a közönség szavazatai alapján a turai Falumúzeum nyerte el a legigényesebb megjelenésért járó közönségdíjat. Az intézmény egy régi falusi szobát idéző sátrában babák, terítők, berendezési tárgyak várták a látogatókat, akik kipróbálhatták a mézeskalács-készítést is.

A legszínesebb programot kínáló múzeum címevel kitüntetett Magyar Nemzeti Múzeum sátrában csütörtökön nyílt, öltözködéskultúrával foglalkozó új tárlatára, A szépség óhajlására hívta fel a figyelmet prospektusokon és kiállított ruhákon keresztül. A látogatók a ruhákat és a parókákat fel is próbálhatták.

A május 18-i múzeumi világnap alkalmából megrendezett kétnapos majálison sok egyéb különleges program várta a látogatókat: a Múzeumkertben felállított több mint száz sátorban az ország különböző részeiről érkezett múzeumok mutatták be jelenlegi és a jövőben megnyíló tárlataikat.

A Rendőrség-történeti Múzeum sátránál tenyérnyomatot vettek az érdeklődőktől, a Magyar Pékek Fejedelmi Rendje pacsnit, lepényt, medvehagymás pogácsát árult, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum "Teddy Maci Kórházában" játékmédvék gyógyítása zajlott, míg a pápai Képfestő Múzeum sátránál képfestő kötényeket, anyalkákat és házi áldást láthattak az érdeklődők.

A Magyar Nemzeti Múzeum épületében a látogatók megtekinthették az intézmény üveg-, kerámia- és porcelángyűjteményét, s két napra a múzeum állandó történeti kiállításának termeibe költözött a szentendrei Muzsikáló Múzeum néhány érdekes tárgya: verklík, fonográfok, gramfonok, gépzongorák, madárfütty-automaták, s a tárlatvezető meg is szólaltatta a kétszáz éves zenetárgyakat.

A múzeum kupolatermében Erzsébet királynéval is "találkozhattak" a látogatók: a Gödöllői Királyi Kastély tavalyi Erzsébet-hasonmásversenyének győztese, Szabó Dóra udvarhölgyei kíséretében várta az érdeklődőket.

A Múzeumkertben tartott kétnapos majálison az érdeklődők találkozhattak egyebek mellett a Dombóvári Helytörténeti Múzeum, az Abonyi Lajos Falumúzeum, a Bakonyi Természettudományi Múzeum, a **Kalap és Sipka Múzeum**, a Közlekedési Múzeum, a Központi Bányászati Múzeum, a győri Cserépkályha Múzeum, s a Tűzoltó Múzeum képviselőivel is.

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

A javaslattevők kijelentik, hogy a fényképeket saját maguk készítették. Hozzájárnak azok más területen történő felhasználáshoz.